De associatie tussen systeem-sclerose en beroepsblootstelling aan silica of solventen

Een exploratieve studie

Ellen De Langhe¹

Systeem-sclerose is een ernstige, chronische, systemische auto-immune bindweefselaandoening die gekenmerkt wordt door ontsteking van de kleine bloedvaten en overmatige bindweefselafzetting of fibrose. Klinisch wordt de patiënt getroffen door het Raynaudfenomeen met spontaan ontstaan van ulcera ter hoogte van de vingertoppen en progressieve fibrose met verstrakking van de huid. De functionaliteit van de patiënt wordt vaak in belangrijke mate beperkt, en wanneer inwendige organen zoals longen en het hart eveneens betrokken zijn, gaat de ziekte gepaard met substantiële mortaliteit. Systeem-sclerose treft in hoofdzaak vrouwen, echter wanneer ze bij mannen voorkomt kent de ziekte vaak een ernstiger verloop.

Erfelijkheid blijkt maar voor een klein deel het voorkomen van deze aandoening te verklaren en toenemende evidentie onderstreept het belang van omgevingsfactoren in het ontstaan van de ziekte.

Het doel van deze studie was de rol van beroepsgebonden blootstelling aan silica en solventen te onderzoeken in een grote groep van mannelijke systeem-sclerose patiënten.

Methode

Mannelijke systeem-sclerose patiënten die worden gevolgd in de Belgische Systeem-sclerose Cohorte (BSSC) werden geïncordeerd. Van alle patiënten waren ziektespecifieke klinische en technische gegevens beschikbaar. Beroepsanamnese werd door de behandelende reumatoloog bevestigd. Professor Benoit Nemery, expert in beroepsgebonden pathologie, deelde de patiënten op basis van de beschikbare gegevens op in vier groepen: waarschijnlijke beroepsgebonden blootstelling aan (1) kristallijn silica, (2) solventen, (3) asbest en (4) afwezigheid van beroepsgebonden blootstelling.

Resultaten

We includeerden 96 mannelijke systeem-sclerose patiënten in onze analyse. Een grote meerderheid van de patiënten (70/96, 72.9%) had een geschiedenis van beroepsgebonden blootstelling. 55 patiënten waren blootgesteld aan silica (57.3%), 11 patiënten aan solventen (11.5%), 2 patiënten aan zowel silica als solventen (2.1%) en 2 patiënten aan

asbest (2.1%). Omgekeerd geformuleerd betekent dit dat in deze groep van mannelijke systeem-sclerose patiënten slechts 26 van hen (27.1%) een zogenaamde *white-collar job* hadden, zonder enig vermoeden van blootstelling. We noteerden geen significante verschillen in de presentatie van de ziekte (ernst, orgaanaantasting, ziekteactiviteit) tussen blootgestelde en niet-blootgestelde individuen, al suggereerden de data dat er mogelijk een serologisch verschil zou kunnen zijn in de onderliggende autoantistof.

Conclusies

Deze studie laat zien dat een opvallend hoge fractie van de mannelijke patiënten met systeem-sclerose een beroepsgebonden blootstelling heeft aan silica of solventen. We zijn ons bewust van de beperkingen van onze studie, zijnde de retrospectieve opzet, de afwezigheid van een adequate controlegroep alsook het feit dat de vrouwelijke patiënten niet opgenomen werden.

Onze studie levert echter wel een waardevolle aanvulling op de steeds groeiende wetenschappelijke bewijslast die een associatie aantoont tussen blootstelling aan kristallijn silica en het ontstaan van systemische auto-immune reumatische aandoeningen, in het bijzonder systeem-sclerose. De gegevens in de literatuur omtrent solventen zijn tot op heden nog minder sterk, doch ook in dit veld lijkt de evidentie te groeien.

Implicaties voor bedrijfsartsen

Bedrijfsartsen worden geconfronteerd met vele werknemers met actieve blootstelling aan kristallijn silica of solventen. Het bewustzijn dat dergelijke blootstelling geassocieerd is met het voorkomen van systemische auto-immune aandoeningen zoals systeem-sclerose, kan bij de bedrijfsarts een grotere waakzaamheid doen groeien. De wetenschappelijke evidentie voor de associatie tussen blootstelling aan kristallijn silica en systeem-sclerose is op dit moment overtuigend en door experts in het veld aanvaard, zodat de bedrijfsarts kan overgaan tot het opstellen van een dossier voor het Fonds voor Beroepsziekten.

¹ Reumatoloog, Universitair Ziekenhuis Leuven. Onderzoeker, Departement Ontwikkeling en Regeneratie, KU Leuven, België

Correspondentieadres:
ellen.delanghe@uzleuven.be

Oorspronkelijke publicatie: De Decker E, et al. High prevalence of occupational exposure to solvents or silica in male systemic sclerosis patients: a Belgian cohort analysis. *Clinical Rheumatology* 2018 Feb 23. doi: 10.1007/s10067-018-4045-y. [Epub ahead of print].